

Kiinteistöohjelman lisäselvitys

Aika: 10.9.2021 klo 10 – 12.30

Saapuvilla: Marika Savukoski, Emanuele Arteniesi, Hannu Pohjonen, Heli Peltola,
Ulla Tulonen, Teppo Ylitalo (Teams), Helena Kukkamo (Teams), Virva Asp

Keuruun kaupungin kiinteistöohjelmaan 2021-2024 liittyen Keuruun tekninen lautakunta on kokouksessaan 19.2.2020 § 9 pyytänyt lausuntoa Keuruun vapaa-ajanlautakunnalta mm. Santun taloon, Pihlajaveden kotiseutumuseoon, Liljalaan eli Punnosen ja Tiusalan myllyyn liittyen. 24.3.2020 järjestettiin asianosaisten kohteiden toimijoiden kanssa keskustelutilaisuus ja siitä kirjattiin muistio. Vapaa-ajanlautakunta antoi lausunnon asiaan kokouksessaan 22.4.2020 § 17. Kaupunginvaltuusto käsitteli ohjelmaa kokouksessaan 22.3.2021 § 12 ja siirsi Liljalan, Santun talon, Pihlajaveden kotiseutumuseon ja Tiusalan myllyn lisäselvitettävien listalle.

Tekninen toimi on edelleen jatkanut neuvotteluita Pihlajaveden kotiseutumuseon jatkokäyttöön liittyen Pihlajaveden Kotiseutuyhdistyksen kanssa. Tiusalan myllyyn osalta arkkitehti Emanuele on tehnyt lisäselvityksen, joka on lähetetty tekniselle toimelle 10.9.2021.

Tämän 10.9. järjestetyn kuulemistilaisuuden tarkoituksena on ollut selvittää Santun talon ja Liljalan kiinteistön toimijoilta (Keuruun Taiteilijaseura, Keuruun museo ja kaupungin kulttuuritoimi) näkemyksiä kiinteistöjen jatkokäytölle. Tilaisuudessa haluttiin avata näkökulmaa myös Vanhan kirkon seudun ja Vanhan Keuruun kehittämiseen.

Arkkitehti Emanuele Arteniesi esitteli kokouksen alustuksena omia tutkimustuloksiaan kirkonrannan ja Vanhankirkotien alueeseen liittyen. Poimintoina esityksestä kirjattiin ylös seuraavaa:

Keuruun museolle tekemäni tutkimus koskee rakennettua kulttuuriympäristöä ja Vanhakirkontien ympäristössä olevia taloja, jotka yhdessä muodostavat kirkonrannan ja sen historiallisten vaiheiden sekä kerrostumien kanssa arvokkaan kokonaisuuden.

Keuruun Kirkkorannan rakennettu ympäristö on ehjä kokonaisuus. Se edustaa historiallista vaihetta 1910- ja 20-luvuilta, jolloin kirkonkylän ytimeen rakentui myös yhteisöllisesti merkittävää toimintaa. Silloiset asukkaat osallistuivat aktiivisesti yhteiskunnalliseen elämään; kuka kirjoitti pitäjän historiasta (Martti Vaula ja Hannes Jukonen), kuka rakensi infrastruktuuria (ratamestari Kaarlo Jukola). Maanmittausinsinöörit Matti Näkki ja Emerik Punnonen ja mittari Aleks Takanen vaikuttivat myös osaltaan koko kirkonseudun ja kirkonkylän kehitykseen. Naisetkin osallistuvat aktiivaisesti kylän henkiseen elämään mm. Anna Punnonen ja Anni Määttä.

Museon tutkimus ja keväällä 2022 toteutuva näyttely kertoo, miten eri henkilöt ovat toimillaan rakennuttaneet, rakentaneet, muokanneet, asuttaneet ja osallistuneet Kirkonkylän kehitykseen jo ennen modernin ajan alkua ja vaikuttaneet rakennetun ympäristön muotoutumiseen asemakaavalakia v. 1931 edeltävinä vuosina. Tuolloin rakentaminen ja kylän kasvu on toteutettu käsityönä, naapurirakennusten mallia seuraten ja sopusoinnussa lähiympäristön kanssa.

Kirkonkylä on suomalainen miljöötyyppi. Jo vuonna 1982 Rakennustaiteen museon näyttelyssä "Miltä maamme näyttää" on tuotu esille, miten rakennettu ympäristö on kärsinyt ja sirpaloitunut sodan jälkeisinä vuosikymmeninä. Museovirasto on todennut, että tänä päivänä on erittäin vaikea löytää Suomessa alkuperäisestä irytymittyneitä rakennettuja ympäristöjä tai ehjiä keskustan kirkonkylä. Keuruulla sellainen uniikki ympäristö on säilynyt. Museovirasto on antanut vuonna 1993 Vanhalle Keuruulle valtakunnallinen kulttuurimaiseman arvon. Samassa selvityksessä todetaan, että oikea rakennetun kulttuuriperinnön ymmärtäminen ei saa estää uutta rakentamista. Sopivalla etäisyydellä on jopa toivottavaa, että laadukasta arkkitehtuuria voi muodostua kontrastiksi ja se voi jopa korostaa vanhemman rakennuskannan arvoa. Keuruulla on tästä mainio esimerkki. 1990-luvun lopussa on toteutettu arkkitehtuuriltaan kaksi upeaa työtä; Kamanan restaurointi ja Keuruun kaupunginkirjasto. Nämä kaksi laadukkaasti tuotettua rakennusta ikään kuin korostavat ja kehystävät upeaa Vanhan Keuruun ympäristöä. Arkkitehdit, esim. Kamanaan liittyvän maisemasuunnitelman osalta, ovat hyvin ymmärtäneet sekä pappilan miljöö, että satama-alueen erityispiirteet mihin myös kirjasto mainiosti niveltyy.

Vanha kirkon rannassa olevat talot, niitä ympäröivä puisto ja salmen historialliset sillat tarvitsevat tarkkaa ymmärrystä suunnittelijoilta. Alueen suojelu kokonaisuutena ja tulevan käytön tarkka analysointi antavat runsaasti mahdollisuuksia alueen kehittämiseksi.

Visiot voivat syntyä historian ymmärtämisestä. Pienenä esimerkkinä vaikkapa idea kirkkoa ympäröivien rakennusten käytöstä kirkkotupina. Tarvitaan uudenlaista ajattelua. Voisiko monumentin/rakennuksen vaikkapa adoptoida.

Alustuksen jälkeen kuultiin alueen toimijoiden ajatuksia kohteisiin liittyen.

Santun talo

Santun talossa on järjestetty kesäaikaan residenssitoimintaa 2000-luvulta lähtien ja edelleen. Residenssikäytöstä ei ole peritty vuokraa, mutta taiteilija on lahjoittanut yhden teoksen kaupungin kokoelmiin. Taloon on jo useamman vuoden ajan esitetty investointimäärärahaa kohteen peruskorjaukseen, mutta sellaista ei ole saatu. Kohteen korjausvelaksi 2020 on arvioitu n. 60.000 euroa. Kulttuuritoimella ei ole sellaisia uusia tilatarpeita, joiden vuoksi kohde pitäisi kunnostaa kaupungin kulttuurityön tarpeisiin. Kesäaikainen residenssitoiminta tilassa voi kuitenkin jatkua jonkun aikaa ilman peruskorjausta. Sen vuokraaminen ympärivuotiseen käyttöön ei tilan lämmöneristyksen puutteiden vuoksi ole mahdollista. Tilan kalustamisessa on puutteita, joita ei korjattu, koska Santun käyttötarkoitus on toistaiseksi epäselvä. Residenssitoiminta voidaan työskentelytilojen osalta järjestellä esim. yhteistyössä Keuruun taiteilijaseuran kanssa ja majoituksen osalta voidaan hyödyntää esim. tyhjillään olevia huoneistoja.

Keuruun Taiteilijaseuralla ei ole esittää Santtuun uusia tilatarpeita. Seura on kokenut tärkeäksi residenssitaiteilijoiden kanssa tehtävän yhteistyön mm. teemapäivien ja kurssien muodossa.

Keuruun museo on organisoinut Santun talon residenssitoiminnan kesäkaudella. Museolla ei ole resursseja tuottaa tilaan residenssitoiminnan lisäksi muuta sisällöntuotantoa. Residenssitoiminta Santussa on ollut toimivaa ja tila soveltuu siihen käyttöön hyvin. Käyttö ajoittuu kuitenkin vain kesäajalle. Museo näkee laaja-alaisen residenssitoiminnan (ei pelkästään kuvataiteilijat, vaan myös esim. tieto- ja romaanikirjailijat, tutkijat (tutkijahotelli) jne.) jatkamisen merkittävänä. Santun talo ei ole residenssitoiminnalle ainut paikkavaihtoehto, mutta tällä hetkellä erittäin toimiva.

Toimijoiden yhteinen näky oli, että Santun talon jatkokäytöstä voidaan päättää vasta, kun koko kirkon seudun ja Vanhan Keuruun alueen käytöstä on tehty laajempi kehittämissuunnitelma. Kyseessä on ainutlaatuisen arvokas kulttuurimiljö ja sen tulevaisuudesta on päätettävä laajemmassa kehyksessä. Myös

liiketaloudelliset palvelukonseptit, erilaiset rahoitusmallit ja matkailun kehittämiseen liittyvät mahdollisuudet on selvitettävä. Jatkokäytöstä voidaan päättää vasta, kun laajempi kehittämissuunnitelma, Master Plan -ohjelma valmistuu.

Liljala eli Punnosen talo

Rakennuksen korjausvelaksi on vuonna 2020 kirjattu n. 100.000 euroa. Talossa ei ole vesi- ja viemäriputkistoa. Sähköt ja lämmitettävä tulisija ovat käytettävissä ja talo on talvikauden kylmillään.

Kaupunki on vuokrannut talon Keuruun Taiteilijaseuralle, joka järjestää tilassa kesäisin näyttelytoimintaa.

Keuruun kulttuuritoimella ei ole tiedossa tilatarpeita, jotka puoltaisivat Punnosen laajaa peruskunnostusta kulttuurikäyttöön. Kimaran tapaan toteutetun ja talkootyöhön pohjautuvan hankkeen

Keuruun Taiteilijaseuralalla on järjestänyt Punnosessa näyttelytoimintaa vuodesta 1989. Seuralla ei ole muuta vaihtoehtoisia tilaa kesänäyttelyiden järjestämiseen. Punnosen on Vanhan Keuruun keskeinen käyntikohde ja kävijöitä kesäisin on noin. 800. Se on myös odotettu läpileikkaus keuruulaiseen kuvataiteeseen. Järjestön näkökulmasta tilassa ei ole akuutteja korjauskohteita. Taiteilijaseura on koko vuokrausajan pitänyt talosta ja pihapiiristä huolta, eikä siitä ole aiheutunut kuluja kaupungille. Sähkönkulutus on minimaalista ja lämmityskuluja ei synny.

Talossa on säilytetty vuosisadan alun tunnelma ja interiööri ja rakennus itsessään on ainutkertainen tutustumiskohde näyttelyn ohessa.

Toimintaa on mahdollisuus edelleen laajentaa ja toimintakautta pidentää. Tilaa voidaan jatkossa tarjota vaikkapa koulujen, muiden taiteilijaseurojen ja yksityisten taiteilijoiden näyttelytilaksi. Kohde on myös erinomainen paikka järjestää kursseja ja teemapäiviä. Keuruun kulttuuritoimi tekee seuran kanssa yhteistyötä sisältöjen tuottamisessa ja myöntää toimintatukea näyttelyiden järjestämiseen.

Keuruun Taiteilijaseuralalla ei ole resursseja kiinteistön ostamiseen tai talkoopohjaiseen kunnostukseen.

Järjestöllä ei ole myöskään osoittaa tilatarpeita ympärivuotiseen käyttöön, Seura esittää, että kaupungin kanssa voitaisiin tehdä viiden vuoden jatkovuokrasopimus nykyisillä ehdoilla. On oletettavaa, että tuona aikana Punnosen käyttötarkoitus selkiytyy.

Keuruun museo ei järjestä Punnosen talossa omaa näyttelytoimintaa. Museo tekee kuitenkin tiivistä yhteistyötä mm. kulttuurihistoriallisesti merkittävissä näyttelykohteissa ja markkinoi näyttelyitä. Samalla se tarjoaa asiantuntija-apuaan sisällöntuottajille mm. kurssien ja teemapäivien järjestämisessä.

Liljalan eli Punnosen talon ja Santun talon toimijat esittävät, että kohteiden osalta otetaan aikalisä ja odotetaan laajempien kehittämissuunnitelmien linjauksia.

Erityisen tärkeää on huomioida arkkitehti Emanuele Arteniesin esille nostamat näkökohdat, jotka esiteltiin alustuspuheessa.

Muistion vakuudeksi

Kulttuurisihteeri Virva Asp

